

?«Dins el tinter» mostra la quotidianitat de la Catalunya que va del segle XVIII fins al XX des d'una òptica femenina

El llibre publicat per Eumo Editorial dona veu a les dones a través de la correspondència que s'intercanviaven amb familiars, amics i entre elles mateixes

Carme Sanmartí, Montserrat Sanmartí i Caterina Riba fa anys que busquen, ordenen i organitzen més de 1.500 cartes de dones catalanes s'intercanviaven amb familiars, amics i amb altres dones de la seva família. *Dins el tinter* (Eumo Editorial, 2018) <http://eumoeditorial.com/dins-el-tinter-171818>) reivindica la correspondència familiar com a espai de memòria i font d'informació sobre les formes de sociabilitat i la vida privada i íntima de dones d'una trentena de famílies catalanes, entre 1750 i el 1900. Amb la lectura del llibre es pot traçar l'evolució dels costums i del pensament en aquest període històric. Una de les seves autores, Carme Sanmartí, ha assenyalat a l'ACN que una de les conclusions més destacades del llibre i que trenca amb una idea àmpliament estesa és que la dona de mitjans del segle XVIII era molt més autònoma, si es compara amb les dones que van viure 100 anys després.

"Tenim la imatge que les dones treballaven poc, però les dones al segle XVIII i XIX anaven molt cansades, tenien molta feina i intervenien molt en els negocis de la família", ha explicat una de les autores de *Dins el tinter*, Carme Sanmartí. De fet, segons es pot llegir en les cartes que s'enviaven, moltes d'elles administraven els béns de negocis familiars i els gestionaven. "Trobem que és molt interessant i es diferencia de les idees que molta gent té sobre el fet que les dones no treballaven, perquè no és veritat", ha afegit.

Més endavant, a partir de mitjans del segle XIX, les tornes canvien i les dones perden autonomia. És quan hi ha dones que es casen amb marits burgesos i es traslladen a les ciutats, llavors és quan es queden a casa. "Relegades a la llar", ha ressaltat Sanmartí. Per l'autora, "la burgesia volia que les dones es quedessin a casa, la qual cosa representava un indicador de poder, de benestar". Això contrasta amb l'altre període, quan la dona vivia en un mas i tothom col·laborava al negoci familiar. De fet, segons Sanmartí, "el negoci no era de l'home, sinó de la família".

Aquesta diferència també es plasma en el tipus de cartes que s'envien. Del període estudiat, els 150 anys que van del 1750 fins el 1900, s'entreveuen dues maneres diferents d'escriure. La correspondència del segle XVIII és "molt més sentida", són cartes "molt interessants, espontànies i franques, amb molta capacitat de comunicació". Les cartes de la segona meitat del segle XIX, en canvi, quan la majoria de dones ja han estat alfabetitzades de manera regular, són més formals i, en general, "menys interessants", ha valorat Sanmartí.

La correspondència de les dones d'una trentena de famílies que tenien relació i vincle amb Catalunya arribaven de Roses, Figueres o Lleida, des de diferents indrets de l'Estat espanyol, com Saragossa, Sevilla o Cadis, però també d'altres parts del món tan llunyanes com Nova York o l'Habana. Les famílies veien com els seus fills, però bàsicament les filles, se n'anaven i es casaven amb famílies de fora de Catalunya i creaven un nou nucli familiar.

En aquestes cartes, les dones anònimes parlen sobre els temes que més els preocupen: els fills, la salut, l'estat de les seves relacions amb la família, la religiositat, les seves vivències sobre els

processos històrics dels països on vivien, com treballaven, què feien després de treballar o la maternitat, aquest darrer com un dels aspectes més destacats.

Carme Sanmartí i les dues autores més del llibre van començar els treballs de recerca de la correspondència l'any 2002. Des de llavors, han fet el buidatge de més de 25 metres de prestatgeries corresponents a diversos fons familiars i arxius públics. La tasca de buidatge i organització del material no ha estat senzilla, ha explicat Sanmartí. L'autora ha apuntat que, paral·lelament, també han creat arbres genealògics de les famílies per entendre i situar qui era qui en cada moment que es poden consultar a través de la xarxa. De fet, es dona el cas que en algunes generacions les dones tenien exactament el mateix nom.

Dins el tinter

**CORRESPONDÈNCIA FEMENINA
A CATALUNYA (1750-1900)**

Carme Sanmartí

Montserrat Sanmartí

Caterina Riba

E Eumo
Editorial

La portada del llibre «Dins el tinter» Foto: Eumo Editorial